

บทความการวิจัย

สภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

จุฑารัตน์ พิมพาลัย

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 และเพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. สภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวม
 - 2.1 สภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
 - 2.2 สภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ข้อเสนอแนะสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก ปรากฏดังนี้
 - 3.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศควรให้ครูผู้สอนเป็นคณะทำงานในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในโรงเรียน ผู้บริหารต้องติดตามกำกับอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินไปตาม

ขั้นตอนของกระบวนการและควรจัดอบรมหรือประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศ

3.2. ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรแต่งตั้งให้ครูผู้สอนให้มีส่วนร่วมในการวางแผน และจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานได้เป็นแผนงานของโรงเรียนทั้งมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับของทุกคนผู้บริหาร โรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงให้แก่ครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายและ วิธีดำเนินการนิเทศในโรงเรียนอย่างชัดเจนก่อนดำเนินการและควรจัดอบรมหรือประชุมสัมมนาผู้บริหาร โรงเรียนหรือครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดทำแผนสามารถกำหนดทางเลือกและกิจกรรม เข้าแผนงาน/โครงการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ควรให้มีการประสานงานระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน ในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้เกิดแก่บุคลากรทุกฝ่ายและ ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนการด้านการจัดห้องเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ความพร้อมในการ เรียนการสอนตามมาตรฐานโรงเรียน

3.4 ด้านการประเมินผลการนิเทศ การสร้างเครื่องมือประเมินผลให้ได้มาตรฐานประเมินได้ ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงาน ควรจัดให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมได้ประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง และควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการ สร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามในแต่ละตอนโดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ตามกรอบแนวความคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน
3. ศึกษาแนวทางการสร้างแบบสอบถามและประมวลข้อมูลและความรู้ที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจแก้ไขเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ ความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

5.1 นายชำนาญ โพธิ์เอน ผู้อำนวยการโรงเรียนปากคลองมอญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

5.2 นายทวิช โคตรชมภู ผู้อำนวยการโรงเรียนละมุลรอดศิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

5.3 นายวิฑูรย์ ชังโต ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

นำผลการพิจารณามาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามปฏิบัติการกับข้อความ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

6. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับ ผู้บริหารและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบสอบถาม มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

7. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาต่อไป

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษารั้วนี้ ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert type) มี 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ปรากฏดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก ปรากฏดังนี้

3.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศ 1) ควรให้ครูผู้สอนเป็นคณะทำงานในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในโรงเรียน 2) ผู้บริหารต้องติดตามกำกับอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินไปตามขั้นตอนของกระบวนการและ 3) ควรจัดอบรมหรือประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศ

3.2. ด้านการวางแผนการนิเทศ 1) ควรแต่งตั้งให้ครูผู้สอนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานจะได้เป็นแผนงานของโรงเรียนทั้งมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับของทุกคน 2) ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงให้แก่ครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายและวิธีดำเนินการนิเทศในโรงเรียนอย่างชัดเจนก่อนดำเนินการ 3) ควรจัดอบรมหรือประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดทำแผนสามารถกำหนดทางเลือกและกิจกรรมเข้าแผนงาน/โครงการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 1) ควรให้มีการประสานงานระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน 2) สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้เกิดแก่บุคลากรทุกฝ่ายและ 3) ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนการด้านการจัดห้องเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้มีความพร้อมในการเรียนการสอนตามมาตรฐานโรงเรียน

3.4 ด้านการประเมินผลการนิเทศ 1) การสร้างเครื่องมือประเมินผลให้ได้มาตรฐานประเมินได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงาน 2) ควรจัดให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมได้ประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง และ 3) ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากว่าสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พัฒนาไปแล้วระดับหนึ่ง แต่อาจยังไม่ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 หลาย ๆ แห่งอยู่ห่างไกลและอยู่ในเขตพื้นที่ทุรกันดารและขาดแคลนครู ครู ส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่มาทำการสอนเพียงไม่กี่ปีก็ย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่ ต่อเนื่อง ไม่สามารถเรียนรู้กระบวนการนิเทศอย่างแท้จริงได้ ส่งผลให้การนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุติ ผลว่า (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่าการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ สมศักดิ์ เจริญสุข (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง ปัญหา การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว สรุปว่า มีปัญหาการ นิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมรา เวียงแสง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและความพึงพอใจการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภูผลการวิจัยพบว่าผู้บริหาร โรงเรียนพบปัญหาการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางในขณะที่ครูผู้สอนเห็นว่าปัญหาการนิเทศ ภายในทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและยังยืนยันด้วยผลการวิจัยขอ สมศักดิ์ ป้อมบุบ ผา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของคณะกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการนิเทศ ภายในโรงเรียนของคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ พบว่ามีปัญหาการนิเทศโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุติ ผลว่า (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินการนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ด้าน การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 36) ที่กล่าวว่าการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ เป็นกระบวนการขั้นแรกในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร อะไรคือปัญหาและความต้องการ ขั้นตอนนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เป็นพื้นฐานของการวาง

แผนการนิเทศ ผลจากการศึกษาในขั้นนี้ จะได้ข้อมูลที่แสดงถึงสภาพที่แท้จริง ในปัจจุบันของโรงเรียนสภาพ การปฏิบัติงานแสดงให้เห็นถึงปัญหาสำคัญของงานและแสดงให้เห็นถึงความพร้อมความสามารถของโรงเรียน เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับสภาพควรจะเป็น เปรียบเทียบกับความคาดหวังนั้นคือการแสดงถึงความต้องการใน อนาคต ของโรงเรียนนั่นเอง

2. ด้านการวางแผนการนิเทศ พบว่ามีปัญหาการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของซูลี ผลว่า (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่าการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ด้านการ วางแผนอยู่ในระดับปานกลาง และ ไพบูลย์ หว่างเค็ง (2542 : 77) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่า ปัญหาลำดับแรกของการวาง แผนการนิเทศของผู้บริหารและครูผู้สอนได้แก่ การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน โดย กระจายทรัพยากรให้แก่ทุกชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเสมอภาคและประหยัด นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jailall : 1998 (อ้างถึงใน สมศักดิ์วงค์ศักดิ์ดา 2547 : 58) ได้ปรับปรุงแก้ไขการใช้ เทคนิคการนิเทศแบบที่แตกต่างจากเดิม: กรณีศึกษาผลกระทบต่อการพัฒนาารูปแบบในการจัดการนิเทศ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการส่งผลในด้านการสนับสนุนความก้าวหน้า และการพัฒนางานด้านการสอนของครู วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือเพื่อสำรวจรูปแบบของการใช้เทคนิคการนิเทศแบบที่แตกต่างจากเดิม เพื่อ ทำการเสนอแนะไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบการปฏิบัติงานด้านการนิเทศแบบที่แตกต่างจากเดิมทั่ว ประเทศสหรัฐอเมริกาผลการวิจัยพบว่า การใช้แผนนำร่องก่อนที่จะมีการส่งเสริมและการสนับสนุนจาก หน่วยงานในอำเภอ สรุปว่า การจัดการนิเทศแบบแตกต่างจากเดิมมีความเหมาะสม และเป็นรูปแบบที่สามารถ ได้รับการพัฒนาจนเกิดความเจริญก้าวหน้าได้ ซึ่งในปัจจุบันดูเหมือนว่าจะมีการนำไปใช้เพิ่มมากขึ้นด้วย โดย ผู้บริหารมีทัศนคติว่า สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาด้านการสอนได้จริง และควรนำมาใช้ในการ ปฏิบัติงานของโรงเรียน และระบบงานซึ่งการวางแผนงานตามทฤษฎีของ Glatthorn แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสภาพปัญหาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตทุรกันดารห่างไกลจากตัวจังหวัด สภาพการคมนาคมไม่สะดวก งบประมาณที่จัดสรรไม่เพียงพอ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีงานประจำมาก แต่ด้วยการจำกัดเรื่องเวลาและผลการ ปฏิบัติงานที่ต้องให้ทันกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจำเป็นต้องมีแนวในการดำเนินงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จอย่างรวดเร็ว ที่สุด

3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่ามีปัญหาการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ซูลี ผลว่า (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาตาม ทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่ามีปัญหาการนิเทศด้านการปฏิบัติการ นิเทศอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเดชา หามนตรี (2542 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจังหวัดสระบุรี พบว่า

ปัญหาปฏิบัติการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาลำดับแรกของการปฏิบัติการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอน ได้แก่ การประชุมคณะปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการนิเทศภายในโรงเรียน เมื่อเสร็จสิ้นโครงการและการจัดหาทรัพยากรที่กำหนดตามแผนไว้ให้พร้อม และเพียงพอผลการวิจัยปรากฏผลเช่นนี้ อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอน มีภารกิจงานด้านอื่นๆ ที่ต้องปฏิบัติมากกว่าการปฏิบัติงาน จึงไม่ต่อเนื่อง แม้จะมีแผนการนิเทศภายในอย่างชัดเจน

4. ด้านการประเมินผล พบว่า มีปัญหาการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชุติ ผลว่า (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่าปัญหาด้านการประเมินผลการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัญชลี เอื้อสุขนุกูล (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในกระบวนการนิเทศภายใน เพื่อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ขั้นตอนการประเมินผลกระบวนการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศ นั่นคือทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ประเมิน การกำหนดวิธีการประเมินผลสอดคล้องกับนโยบายวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสภาพปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ที่กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่มีระบบการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ไม่ตอบสนองเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การติดตามผลการนิเทศไม่ได้นำมาปรับปรุงหรือพัฒนาประสิทธิภาพ เป็นต้น

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนการนิเทศและดำเนินการนิเทศตาม แผนงานอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ มีการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยให้ครู บุคลากร ทางการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีการประชุมชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญ ของการนิเทศภายในโรงเรียนรวมถึงชี้แจงบทบาทและหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อให้ ทั้งสองฝ่ายเข้าใจและร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามแผนการจัดการศึกษา แห่งชาติ นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะให้การนิเทศครูและบุคลากรในโรงเรียนแล้วผู้บริหาร โรงเรียนได้เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญตามความต้องการของบุคลากรครูในโรงเรียนเข้ามาให้ความรู้ให้คำแนะนำ เทคนิคและวิธีการที่จะนำมาพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนากระบวนการจัดการ เรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์กว้างเปิดโอกาสให้บุคลากรครู ไปอบรม และสัมมนาศึกษาดูงานต้นแบบด้านการนิเทศภายในเพื่อให้เห็นระบบการทำงานให้ชัดเจน ยิ่งขึ้น และตัวผู้บริหารก็มีการประชุม อบรม และสัมมนาพัฒนาตนเองและพัฒนางานอยู่อย่างสม่ำเสมอในการนำความรู้และเทคนิควิทยาการใหม่ๆ มาปรับประยุกต์ในการบริหารจัดการศึกษาให้ตรงกับบริบทและสภาพของโรงเรียนทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินการอย่างคล่องตัว และในขั้นตอนกระบวนการนิเทศผู้บริหารหรือผู้ให้การนิเทศได้

สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้รับบริการ นิเทศ มีการเปิดใจยอมรับฟังข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะรวมถึงการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การ พัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร เมื่อเสร็จสิ้นการนิเทศภายใน โรงเรียนผู้บริหาร ครู บุคลากรในโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้มีการประชุมหาข้อมูลมา ร่วมกันวิเคราะห์สภาพและปัญหาจากการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนร่วมกัน ซึ่งข้อมูลที่ได้จาก การนิเทศจะ เป็นข้อมูลย้อนกลับนำมาแก้ไขปรับปรุงพัฒนาบุคลากร พัฒนางานและพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาให้ ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการศึกษาให้มากที่สุดเพราะผู้เรียนถือเป็นทรัพยากร ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ให้ก้าวทันกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ความคิดเห็นที่มี ต่อ สภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สิริศักดิ์ คุณภาค (2546 : 96-98) ที่ได้ทำการศึกษาบทบาทการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาแก่นำตามความ คิดเห็นของข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใน ปัจจุบันมีบทบาทต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งโดย ภาพรวมและรายด้าน จาก ผลการวิจัยแสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน มีการดำเนินงาน นิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและประสบ ความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้ผ่าน การฝึกอบรม ประชุมสัมมนาอยู่เสมอ ทำให้มี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายใน สถานศึกษาเป็นอย่างดี

ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ใน การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นว่าสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยกลุ่มที่มีประสบการณ์ ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ขึ้นไปปี มีความแตกต่างกันทุกๆ ด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปียังไม่ค่อยมีความคิดเห็นว่าสภาพ ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กมากเท่าใดนัก แตกต่างกับกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ขึ้นไปที่ได้ผ่านงานและทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษามากหลายคน ซึ่งย่อมที่จะรู้ได้ถึงสภาพปัญหาการ นิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กหรือในอีกแง่หนึ่งคือ คนอายุน้อยเพิ่งจบมา เป็นคนรุ่นใหม่อาจมีแนวคิดหรือ มุมมองต่างจากคนอายุมากกว่าก็ได้ สอดคล้องกับไพรัช ชารีแก้ว (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของ ข้าราชการครูที่มีต่อสภาพปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่อุบลราชธานี มีการ ดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้าราชการครู ที่มีตำแหน่งต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพ การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของ สถานศึกษา พบว่ามีทัศนคติต่อสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศ 1) ควรให้ครูผู้สอนเป็นคณะทำงานในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในโรงเรียน 2) ผู้บริหารต้องติดตามกำกับอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินไปตามขั้นตอนของกระบวนการและ 3) ควรจัดอบรมหรือประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศ

2. ด้านการวางแผนการนิเทศ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรแต่งตั้งให้ครูผู้สอนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานจะได้เป็นแผนงานของโรงเรียนทั้งมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับของทุกคน 2) ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงให้แก่ครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายและวิธีดำเนินการนิเทศในโรงเรียนอย่างชัดเจนก่อนดำเนินการ 3) ควรจัดอบรมหรือประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดทำแผนสามารถกำหนดทางเลือกและกิจกรรมเข้าแผนงาน/โครงการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรให้มีการประสานงานระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน 2) สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้เกิดแก่บุคลากรทุกฝ่ายและ 3) ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนการด้านการจัดห้องเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อความพร้อมในการเรียนการสอนตามมาตรฐานโรงเรียน

4. ด้านการประเมินผลการนิเทศ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้ 1) จัดให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมได้ประเมินการปฏิบัติงานของตนเองและ 2) ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการพัฒนาศักยภาพของครูและผู้บริหารในการจัดการนิเทศภายใน
2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิผลของการสอนของครูของโรงเรียน